

Stavenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1.--

Štev. 226

V Ljubljani, v soboto, 3. oktobra 1936

Leto 1.

General Franco je včeraj v Burgosu napovedal padec Madrida v dveh tednih Novi voditelj Španije govori

Burgos, 3. oktobra. po. Včeraj se je v Burgosu izvršilo svečano dejanje, ki ga je treba označiti kot velik dogodek v novi Španiji, katero pripravljajo nacionalisti. General Franco, ki je bil pretekli teden imenovan za vrhovnega poveljnika vseh belih vojaških sil in s tem za dejanskega voditelja nacionalistične Španije je v burgoski katedrali prisegel, da bo varoval in se boril za edinstvo španskega naroda, njegovo srečo in čast.

Pred sedežem nacionalistične vlade so množice privedle navdušene manifestacije tako, da je z balkona vladne palače moral povzeti tudi novi voditelj Španije besedo.

V svojem govoru je general Franco dejal, da je začel vstajo po volji vsega španskega ljudstva, ki je trdno odločeno, da noči propasti. Z vstajo v Španiji so nacionalisti stopili na branik Evrope, katero hočejo rešiti rdečega nasilja s tem, da očistijo Španijo. Nova španska vlada mora imeti eno vodstvo, če hoče svojo nalogo izvršiti tako, kakor to zahteva sreča in blagostanje v Španiji.

Snoči je general Franco imel govor v radiu. V tem govoru je obravnaval odnose z inozemskimi državami. Izjavil je, da je nacionalistična vlada pripravljena skleniti sporazume z vsemi drugimi vlada, ki ne nasprotujejo nacionalistični politiki. Za zavezništvo drugih držav, ki bi to zavezništvo samo izrabljale, pa španskim nacionalistom ni.

Francisco je napovedal tudi zavzetje Madrida, ki bo padel v dveh tednih. Šele potem se bo začela glavna naloga nove španske vlade, ko bo treba Španijo tako rekoč postaviti na noge iz razvalin. General Franco bo pri inozemskih državah zahteval, da priznajo njegovo vlado, kot edino vlado španskega naroda. Takoj po zavzetju Madrida bodo nacionalisti preuredili diplomatsko službo, izmenjali vse poslanike ter poslali nove zastopnike v ZN.

Kot novi državni poglavar je general Franco takoj včeraj podpisal več uredb o vrhovni državni upravi ter o organizaciji španskih občin.

Na bojiščih

Sevilla, 3. oktobra. o. Nacionalisti utrjujejo svoje položaje na vseh bojiščih okoli Madrida. Pri Eibaru so samo utrdili pozicije, ki so jih imeli rdeči in iz katerih so morali pobegniti. Med Toledom in Madridom organizirajo nacionalisti svoje baze ter se pripravljajo za napad nad Madrid. Od kar je bilo uničeno vladno brodoge pri Gibraltaru, prihajajo iz Afrike čete in orožje z veliko naglico. Na madridsko bojišče so poslali tudi polk tujske legije iz Larache, v katerem so najboljši vojaki.

Lizbona, 3. oktobra. General Queipo de Llano je sporočil po radiu, da so nacionalistična letala

ponovno bombardirala Madrid. Sicer pa je včeraj na vseh bojiščih vladal mir.

Radiopostaja iz Valladolida poroča, da so nacionalisti zbrali okoli Madrida 150.000 vojakov in nad 100 letal.

Havas poroča: Izdano je bilo uradno poročilo, da so nacionalisti zavzeli San Cristobal na bojišču pri Guadalajari in tako presekali zvezo vladnih čet s Sigüencu.

Na odseku pri Granadi so nacionalisti zavzeli Santa Ana. Na odseku pri Avili so čete generala Molle odbile napad vladnih čet.

Rdeča vlada protestira v Ženevi

Zeneva, 3. oktobra. o. Španska delegacija je včeraj objavila dodatek k svoji spomenici, katero je izročila ZN pred nekaj dnevi. V tem navaja podatke, kako sta Italija in Nemčija podpirali upornike z orožjem, strelivom ter letali. Natančno navaja kdaj so nemške ali italijanske ladje pristajale na Portugalskem in kaj so izkreavale. Govori tudi o tujih častnikih ki vodijo nacionaliste. To pojasnilo vsebuje okrog 150 točk, ni pa vzbudilo v Ženevi nobenega odmeva, saj je znano, da španski komunisti dobivajo naravnost ogromne transporte iz Francije in iz Rusije.

Bivši demokrate iščejo predsednika

Beograd, 3. okt. m. Na stanovanju tukajšnjega odvetnika dr. Džermanovića so se te dni sestali ugledni veljaki bivše samostojne demokratske stranke iz Beograda in Vojvodine. Na sestanku, kateremu je med drugimi prisostvoval tudi brat pokojnega Svetozarja Pribičevića, Adam Pribičević, poleg njega pa Milan Kostić, dr. Tuda Bošković, dr. Purković, Jan Buljić, Vlada Stanković, Sava Selenič in drugi so razpravljali tudi o seji glavnega odbora bivše samostojne demokratske stranke, ki bo 16. in 17. t. m. v Zagrebu in na kateri bo izvoljen tudi nov predsednik. Na tukajšnji konferenci zbrani bivši samostojni demokrate so izrazili željo, naj bi predsedniško mesto zavzel brat pokojnega Svetozarja Pribičevića, Adam Pribičević.

Socialno delo grške vlade

Atene, 3. oktobra. Listi poročajo o ukrepih, ki jih je vlada izdala v zadnjih 2 mesecih v korist delavskega razreda. Gre v glavnem za te-le ukrepe: 1. ustanovitev državnega podjetništva za delo, 2. uvedba socialnega zavarovanja, 3. ustanovitev fondov za pomoč breposelnim, 4. uvedba osemurnega delovnika in nedeljski počitek v 22 strokah dela, 5. uvedba kolektivnih pogodb, 6. uvedba obveznega razsodišča.

Japonska hoče Kitajsko

Šanghaj, 3. oktobra. AA. (Reuter) Vzlic vsem demantjem je prišlo na dan, da so Reuterjeva poročila o japonskih zahtevah Kitajski točna. Poleg omenjenih zahtev pravica do posadke na Jangekiangu, oborožena zaščita japonskih konzularnih objektov, kontrola nad kitajskimi učnimi knjigami, priznanje avtonomije severnih pokrajin itd. — gre še za te-le zahteve:

1. odpust več visokih kitajskih uradnikov, 2. skupna akcija proti komunistom, 3. zavarovanje poštne- poštne letalskega prometa med Kitajsko, Japonsko in Mandžurijo, 4. imenovanje japonskih strokovnih svetovalec na Kitajskem.

Trde, da je nankiška vlada zavzela proti tem zahtevam zelo odločno stališče tako odločno, da je v Tokiju zbudilo veliko presenečenje.

Amnestija v Bolgariji

Sofija, 3. okt. m. Ob priliki proslave 18 letnice stopanja kralja Borisa na bolgarski prestol, je kralj podpisal ukaz o veliki amnestiji. Ob tej priliki bodo danes velike slavnosti po vsej Bolgariji. Kralj Boris bo z vojnim ministrom prisostvoval proslavi 18 letnice svojega stopanja na prestol v Plovdivu ter se bodo vršile ob tej priložnosti tudi velike vojaške slavnosti.

Italijanski vojaki za Kitajsko so odpoštovali včeraj iz Benek. Namenjeni so v Tientsin.

Kardinal Pacceli gre v Ameriko

Rim, 3. oktobra. o. Nenadno potovanje vati-kanskega državnega tajnika kardinala Paccelija v Ameriko, je predmet živahnih razgovorov v Rimu, kakor po drugih evropskih krajih. Kardinal je od-potoval 1. oktobra iz Neapola in bo v Ameriki gost neke tamošnje odlične rodbine.

Da to potovanje ni zgolj zasebnega značaja, je več kakor razumljivo, čeprav krogi okrog svete stolice čuvajo svojo navadno rezerviranost in mol-če. Sliši se pa, da bi imel kardinal Pacceli med svojim bivanjem v Ameriki priložnost, da se sestane s predsednikom Združenih držav Rooseveltom. Kar-dinal bo predsedniku pojasnil stališče Vatikana v nekaterih vprašanih, ki zadevajo splošni blagor sveta. Hkrati pa bo pripravil vse potrebno za ustanovitev nunciature v Združenih državah, ki so do sedaj imele samo apostolskega delegata, kakor je to običaj v misijonskih krajih.

Če pride do ustanovitve nunciature v Zdrže-nih državah, se bo stališče ameriških katoličanov močno ojačilo in pridobilo na pomenu. Če Amerika pristane na to, potem je več kakor ver-

Vesti od 3. oktobra

Majorja Feja so izključili iz Heimwehra ter z njim tudi vse, ki so podpirali akcijo, da se vodstvo Heimwehra vzame princu Starhenbergu. Policija Feja, ki je hotel iti h kancl. dr. Schuschniggu pro-sit za posredovanje, ni pustila v kanclersko pa-laco.

Sijamski prestolonaslednik je včeraj dopoto-val v Benetke.

Stanje v Šanghaju je zelo napeto, kakor ka-žejo nove japonske odredbe glede pripravljenosti bojnih ladij, ki so v Šanghaju.

Proslavo abesinske vojne, ki se je začela pred letom dni, so sinoči imeli v Rimu in po vsej Italiji z običajnimi slovesnostmi. Za proslavo so prenašali po radiu Mussolinijev govor, ki ga je imel pred letom dni, ko je Italiji in svetu javil, da so italijanske čete prešle mejo.

Akcijo za vrnitev kolonij pospešuje Nemčija, z ozirom na to, da so na kongresu angleške konser-vativne stranke govorili, da nima pravice do njih.

O novi francoski vladi govore v pariških kro-gih. Novo vlado bi sestavili radikalni socialisti, predsedoval bi ji Chautemps.

Nad meter snega je padlo že v avstrijskih Alpah.

Volilni boj v Ameriki postaja vse hujši. Pred-sednik Roosevelt dan za dnem potuje po Ameriki in prireja shode.

Preiskave proti desničarjem je začela spet so-cialistična vlada, češ, da se pod firmo socialne stranke organizirajo razpuščeni Ognjeni križi.

Zvezo svobodomislicev, ki je štela nad 20.000 članov, so razpustile poljske oblasti.

Papež je sprejel včeraj v posebni avdienci dunajskega župana Schmitza.

80.000 švedskih kron za rdeče v Španiji so zbrali švedski socialisti v Stockholmu.

Sestanek držav rimskega sporazuma bo v Rimu 8. oktobra.

Splošno vojaško dolžnost bo uvedla Anglija, brž ko bo čas za tak presenečljiv sklep ugoden. Anglija ima, kakor znano, prostovoljsko armado.

Naslednik Litvinova, ki je padel v Moskvi v nemilost, ker je držal z aretiranim urednikom lista »Journal de Moscou«, bo menda sovjetski pariški poslanik v Poletmki.

Blak belgijskih katoličanov bodo najbrž osno-vale flamska in valonska katoliška stranka ter Degrellova reksistična stranka. Priprave za to so v zvezi z organiziranjem boljševiške ljudske fron-te tudi v Belgiji.

Tri nove konference namerava sklicati pred-sednik francoske vlade za rešitev položaja v Evropi. Te konference so: industrijska, za suro-vine in lokarnska.

Pilota iz gorečega letala je rešil poveljnik prve italijanske letalske divizije vojvoda d'Aosta, na letališču v Gorici, kjer je letalo včeraj popol-dne padlo.

Pariška borza je odprta, ker je bil zakon o razvrednotenju franka sprejet.

Spor v avstrijskem Heimatschutzu gre dalje, kar kaže zaupnico, ki so jo včeraj izglasovali knez-ju Starhenbergu, katerega so smatrali že za od-žaganega.

Prepovedani so bili v Parizu shodi, ki bi se morali vršiti včeraj, in sicer shod francoske so-cialne stranke ter socialistov in komunistov. Shode je prepovedalo notranje ministrstvo.

Nadzorstvo nad italijansko zunanjo trgovino bo ostalo tako, kakor je bilo dozdaj, pravi več-rajšnji sklep italijanske vlade.

Upravno reorganizacijo Italije pripravlja za obletnico fašistovskega pohoda na Rim 28. oktob-ra Mussolini.

Brzovjavke za Španijo sprejema španska poštna uprava za pokrajine, ki so še v rokah vlade. Vse zasebne brzovjavke morajo biti nešifrirane.

Proti desničarjem v Angliji priredi komuni-stična neodvisna delavska stranka v nedeljo vel-lik shod.

Mednarodni statistični urad, ki je včeraj kon-čal svoj sestanek v Atenah, bo prihodnjoo konfe-rencio imel 1938 v Pragi.

Zmago Gdanska nad Zenevo so slovesno pro-slavili narodni socialisti v Gdansku. Pod zmago vidijo dejstvo, da je ZN odpoklicala komisarja.

Anglija je anektirala otoke Fenix v Tihem morju, za katere se je poogovarjala tudi Japonska, ker imajo izredno ugoden vojaški položaj. Teh 11 otokov meri 80 kv. milj in ima 60 prebivalcev.

20 ženskih poslancev šteje zdaj novi švedski parlament, to je za 10 več kakor prej.

Dve novi vojaški diviziji osnuje nemško ar-madno poveljstvo, in sicer v Hannoverju ter v Coblenu. Torej bo Nemčija imela zdaj 12 armad-nih zborov.

Slaba letina citron je bila letos v Italiji in se na svetovnem trgu že zelo pozna.

8000 holandskih goldinarjev so fafovi ukradli iz vlaka na poti od Amsterdama v Rotterdam.

Kongres francoske radikalne stranke bo od 22. do 26. oktobra v Biarctzu. Na kongresu bodo določili nov političen program.

Dogovor med Italijo in Anglijo, za katerega so se vršila pogajanja ves zadnji teden, je skle-njen. Dogovor se nanaša na ureditev trgovskih odnosov.

Uvoz nad tisoč listov je prepovedala poljska policija. Prepoved se nanaša na poinografske ter komunistične liste ter revije.

Niti ena banka ni propadla v zadnjih dva-najstih mesecih v Ameriki. Tega ne pomnijo že 50 let. Uspeh pripisujejo Rooseveltovi bančni poli-tiki.

Nov podmorski tunel med Loung Islandom in med središčem Newyorka, ki bo veljal 68 mili-onov dolarjev, prično delati prihodnji teden. Prvi bo lopofa zasadil predsednik Roosevelt.

